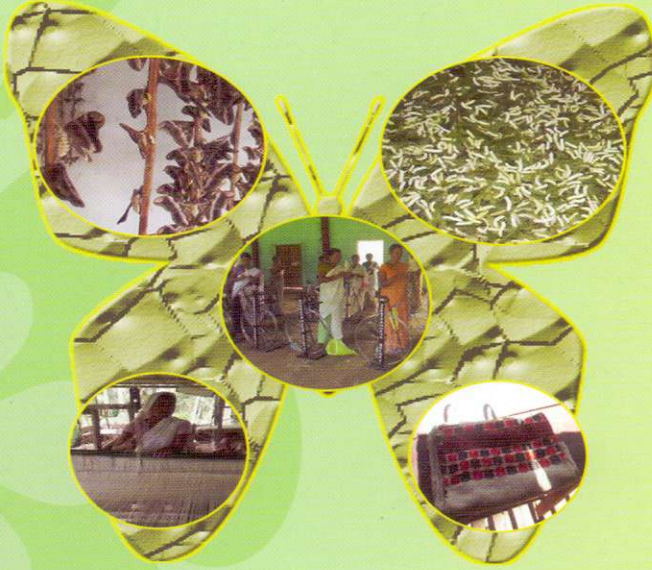

বিজ্ঞানসন্মত এৰি পলু পালন

মনোৰঞ্জন গগৈ
ড° দুৰ্গাপ্ৰসাদ খনিকৰ
ড° বিজুস্মিতা শৰ্মা ডেকা

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজি
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়
চিলাপথাৰ

(অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা ৰূপায়িত জনজাতীয় উপ-আঁচনি ২০১৪-১৫ৰ অন্তৰ্গত
ভাৰতীয় কৃষি গৱেষণা পৰিষদৰ আৰ্থিক অনুদানত মুদ্ৰিত)

বিজ্ঞানসন্মত এৰী পলু পালন

এৰী শিল্প অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ লগত নিবিড়ভাৱে জড়িত এটি কুটীৰ শিল্প। ভাৰতবৰ্ষত উৎপাদিত মুঠ এৰী সূতাৰ ৬০ শতাংশৰ অধিক অকল অসমতে উৎপাদন হয়। এৰী পলুৰ জীৱন চক্ৰ কম হোৱা বাবে ইয়াক বছৰটোত ৬-৭ বাৰ পুহিব পাৰি। গতিকে উন্নত তথা বিজ্ঞানসন্মতভাৱে এৰী পালনৰ জৰিয়তে পলুপালকসকল অৰ্থনৈতিকভাৱে লাভান্বিত হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। তলত বিজ্ঞানসন্মত এৰী পলু পালনৰ কিছু পদ্ধতি উল্লেখ কৰা হৈছে।

পলু পালনৰ সময় :

- ▶ চ'ত-ব'হাগ আৰু আহিন-কাতি মাহ পলু পালনৰ বাবে উত্তম সময়।
- ▶ পাতৰ সুব্যৱস্থা থাকিলে এৰী পলু গোটেই বছৰ ধৰি পালন কৰিব পাৰি।

পলুৰ সঁচ নিৰ্বাচন :

- ▶ উন্নত, নিৰোগী পলুৰ সঁচ নিৰ্বাচিত কৰিব লাগে।

পলু পালন গৃহ :

- ▶ পলু পোহা গৃহত বতাহ চলাচলৰ সু-ব্যৱস্থা থাকিব লাগে।
- ▶ গৃহৰ ভিতৰত মাখি আৰু অন্যান্য পোক-পতংগ সোমাব নোৱাৰাকৈ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
- ▶ ঘৰটোৰ চাৰিওফালে বাৰান্দা থকা ভাল।

পলুপালন গৃহ শুদ্ধিকৰণ :

- ▶ ঘৰটো আৰু ইয়াৰ সজুলিবোৰ ৫ শতাংশ ব্লিচিং পাউডাৰেৰে ধুব লাগে।
- ▶ ঘৰটো বন্ধ কৰি ৫ শতাংশ ফৰমেলডিহাইড দ্ৰৱণৰ খোঁৱাৰে শোধন কৰিব লাগে। এই শোধনৰ ২৪ ঘণ্টাৰ পিছতহে ঘৰটো খোলা উচিত।
- ▶ এই পৰিশোধন প্ৰক্ৰিয়া পলু পোহাৰ ৩ দিন আগতে আৰু পুহি শেষ কৰাৰ ৩ দিন পিছত কৰাৰ আৱশ্যক।

কণী উমনি দিয়া :

- ▶ এৰী পলুৰ কণী উমনিৰ বাবে ২২°-২৬° চেন্টিগ্ৰেড আৰু ৮৫-৯০ শতাংশ আপেক্ষিক আৰ্দ্ৰতা উপযুক্ত পৰিবেশ।

পলু পালন পদ্ধতি :

এৰী পলুৰ কণীবোৰ সাধাৰণতে ৰাতিপুৱা ৬-৯ বজাৰ ভিতৰত ফুটে আৰু কণী পৰাৰ পৰা জগালৈ প্ৰায় ৯-১৫ দিন সময় লাগে। কণী ফুটাৰ লগে লগে এৰা গছৰ কুমলীয়া পাত খাবলৈ দিব লাগে। এই ক্ষেত্ৰত মন কৰিবলগীয়া কথা যে যিকোনো ধৰণৰ পলু পালন সম্বন্ধীয় কাম কৰোতে পালকজনৰ হাতখন ২ শতাংশ ফৰমেলডিহাইড পানীৰ দ্বাৰা ধুই ল'ব লাগে।

পাত খোৱা আৰম্ভ কৰাৰ লগে লগে পলুবোৰ ডলালৈ স্থানান্তৰ কৰা হয়। প্ৰথমবাৰ ছল নকটালৈকে কুমলীয়া পাত দিয়া হয়। তিনি আৰু চতুৰ্থ অৱস্থাত আধা পূৰ্ঠ আৰু পঞ্চম অৱস্থাত সম্পূৰ্ণ পূৰ্ঠ পাত দিব লাগে। দেহৰ আকাৰ বৃদ্ধিৰ লগে লগে খোৱাৰ মাত্ৰা বাঢ়ি যায়। তৃতীয় অৱস্থালৈকে পলুক দিনে চাৰিবাৰ খাদ্য দিয়া হয় (পুৱা ৫-৭ বজা, আগবেলা

১০-১১ বজা, আবেলি ২-৩ বজা আৰু ৰাতি ৮-৯ বজা)। চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম অৱস্থাত একে প্ৰয়োজন অনুসৰি ৪ বাৰকৈ খাদ্যৰ দৰকাৰ হয়। সাধাৰণতে এৰী পলুক প্ৰথমৰ পৰা চতুৰ্থ অৱস্থালৈ কেছেৰু পাত আৰু পঞ্চম অৱস্থাত এৰাপাত খোৱালে ভাল ফল আশা কৰিব পাৰি। বেমাৰী বা দুৰ্বল আৰু অতি সৰু আকাৰৰ পলুবোৰ বাচি আঁতৰাই পেলোৱা ভাল। তৃতীয় অৱস্থাৰ পলুবোৰক পাতৰ জোকা বা মুঠাটো দি জোকাটো বাঁহৰ মাৰি দি ওলোমাই ৰাখিব লাগে। জোকাবোৰৰ তলত ডলা ৰাখিলে পলুৰ লাড পেলোৱাত সহজ হয়।

পলু পালনৰ সময়ত প্ৰতিদিনে ডলাবোৰ ভালদৰে পৰিষ্কাৰ কৰি থাকিব লাগে। প্ৰতিদিনে পুৱা ডলাবোৰৰ ওপৰত পলুটো সৰকিব পৰাকৈ একোখনকৈ জাল পাৰি, জালৰ ওপৰত নতুন পাত দিব লাগে। তেনে কৰিলে ডলাত থকা পলুবোৰ জালৰ ওপৰলৈ পাত খাবৰ বাবে বগাই আহে। পলুবোৰ জালৰ ওপৰলৈ অহাৰ পাছত তলৰ ডলাখন ভাল দৰে পৰিষ্কাৰ কৰি দিব লাগে।

ছল কাটোতে লব লগা সাৱধানতা:

এৰী পলুৰে ইয়াৰ গোটেই জীৱনচক্ৰটোত চাৰিবাৰকৈ ছল কাটে বা মোট সলায়।

এই ছাল কটাৰ সময়ত পলুপালন কৰা ঘৰটো পাৰ্য্যমানে শুকান কৰি ৰাখিব লাগে। পলুবোৰক এই সময়ছোৱাত হাতেৰে স্পৰ্শ বা অন্য ধৰণৰ আমনি দিব নালাগে। পলুৱে ছাল কটাৰ সময়ত পলুবোৰক পাত দিয়াটো অনুচিত। প্ৰায় ৯৫ শতাংশ ভাগ পলুৱে নতুন অৱস্থা পোৱাৰ পাছতহে পাত দিব লাগে।

পলু পকা আৰু সংগ্ৰহঃ

সাধাৰণতে এৰী পলু চতুৰ্থস্তৰ পোৱাৰ ৫ ৰ পৰা ৭ দিনৰ ভিতৰত পকা ওলায়। পলু পকিলে পাতল হয় আৰু স্পৰ্শ কৰিলে খৰ খৰ এটা শব্দ হয়। পকা পলু সংগ্ৰহ কৰি বাহৰ চন্দ্ৰিকাত খোলা বান্ধিবলৈ দিব লাগে। খোলা বন্ধা ঘৰৰ উষ্ণতা ২৪-২৫° ছেল্টিগ্ৰেড আৰু আপেক্ষিক আৰ্দ্ৰতা ৭০-৭৫ শতাংশ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব লাগে লগতে বতাহ চলাচলৰ সুবিধা থাকিব লাগে। জহ কালি খোলা বন্ধাৰ পৰা পঞ্চম দিন আৰু জাৰকালি অষ্টম দিনত চন্দ্ৰিকাৰ পৰা এৰী খোলাবোৰ সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি।

এৰী খোলা সংৰক্ষণঃ

এৰী খোলাবোৰ তাঁৰৰ জালিৰে আৱৰা কাঠৰ বাকচ সদৃশ ৰেকত বা বাহৰ সজাত বতাহ চলাচল কৰিব পৰাকৈ সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিব লাগে যাতে কীট পতঙ্গ বা নিগনিয়ে লেটাবোৰ কুটি নষ্ট কৰিব নোৱাৰে। এনেকৈ সংৰক্ষণ কৰিলে খোলাবোৰ ছমাহলৈ ৰাখি সূতা কাটিব পাৰি।

এৰী খোলা নিৰ্বাচনঃ

সঠিক পৰিমাণ আৰু উন্নত মানদণ্ডৰ এৰীসূতা উৎপাদনৰ বাবে নিৰ্বাচিত এৰী খোলাহে লোৱা হয়। এই বাচনি কিছুমান গুণাগুণৰ ভিত্তিত কৰা হয়। যেনে—

- (১) এৰী খোলাবোৰত কোনো দাগ থাকিব নালাগে।
- (২) খোলাবোৰ ডাঙৰ, ডাঠ আৰু আকাৰত ভাল হোৱা উচিত।
- (৩) খোলৰ ভিতৰত মৰা পলু বা লেটা থাকিব নালাগে।
- (৪) এৰী খোলা বেছদিন ৰাখিলে ইয়াৰ ৰঙৰ পৰিৱৰ্তন হয় আৰু আঁহবোৰো পচিবলৈ

আৰম্ভ কৰে। এনে খোলা বাচনি কৰিব নালাগে।

এৰী খোলা সিজোৱা পদ্ধতিঃ

এৰী আহঁত 'চেৰিচিন' নামৰ এবিধ আঠা জাতীয় পদাৰ্থ ১১-১৩ শতাংশ থাকে। এই চেৰিচিন গলাই নাইকিয়া কৰিবৰ বাবে এৰী খোলাবোৰ খাৰ মিহলি পানীত সিজাব লাগে। দুটা পদ্ধতি এৰী খোলাবোৰ সিজোৱা হয়।

পদ্ধতি (১)

এই পদ্ধতিত কেৱল কাপোৰ ধোৱা চ'ডাহে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ১ কিলোগ্ৰাম এৰী খোলা সিজাবৰ বাবে ১০০ গ্ৰাম (১০ শতাংশ চ'ডা লোৱা হয়)। এৰী খোলা আৰু আৱশ্যকীয় পানীৰ অনুপাত ১ঃ৪০ আৰু প্ৰায় ৪৫ মিনিটৰ পৰা ১ ঘণ্টা সময় খোলাবোৰ সিজাব লাগে।

পদ্ধতি (২)

এই পদ্ধতিত ১ কিলোগ্ৰাম এৰী খোলা সিজাবৰ বাবে ২০ গ্ৰাম (২ শতাংশ) কাপোৰ ধোৱা চ'ডা আৰু ২০০ গ্ৰাম (২০ শতাংশ) কাপোৰ ধোৱা চাবোন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এৰী খোলা আৰু আৱশ্যকীয় পানীৰ অনুপাত ১ঃ১০ হ'ব লাগে আৰু খোলাবোৰ উতলাই সিজোৱা হয়।

এৰী খোলাৰ পিঠাঃ

প্ৰত্যেকটো সিজোৱা এৰী খোলা হাতৰ আঙুলিৰে টানি বহল কৰি আঁহবোৰ উলিওৱা হয়। এনেকৈ ৩-৫ টা সিজোৱা আৰু বহল কৰা খোলা এটাৰ ওপৰত আন এটা জাপি লগ লগাই একোটাকৈ পিঠাৰ আকাৰ দিয়া হয়। এই খোলাৰ পিঠাবোৰ ৰ'দত এনেদৰে শুকুৱাব লাগে যাতে পিঠাবোৰ ২২ শতাংশ সেমেকা হৈ থাকে।

সূতা কটাঃ

পৰম্পৰাগতভাৱে টাকুৰীত এৰী সূতা কথা পদ্ধতি অতীজৰে পৰা প্ৰচলিত। এই পদ্ধতিত সিজোৱা খোলা বা পিঠাবোৰ এডাল বাঁহৰ মাৰিৰ ওপৰত এটাৰ ওপৰত এটাকৈ মেলি জাপি লোৱা হয়। এই এৰী পিঠাৰ পৰা অলপ সূতা টানি টাকুৰীত মেৰিয়াই লোৱা হয়। ইয়াৰ পাছত টাকুৰীটো

হাতেৰে ঘড়ী কাটাৰ দিশত ঘূৰাই থকা (পাক দিয়া) হয় আৰু এখন হাতেৰে প্ৰয়োজন অনুসাৰে এৰীৰ পিঠাৰ পৰা আঁহবোৰ টানিব লাগে। টাকুৰীটো ঘূৰাই দিয়াৰ ফলত এৰীৰ আঁহবোৰ পাক খায় আৰু এইদৰে পকোৱা সূতাবোৰ টাকুৰীত জমা হয়। পিছত সূতাৰ পৰিমাণ সবহ হ'লে সূতাবোৰ টাকুৰীৰ পৰা উলিয়াই ববিনত মেৰিয়াই ৰখা হয়।

টাকুৰীৰ প্ৰচলন প্ৰতি শিপিনী বা এৰী পালকৰ ঘৰত দেখা যায় যদিও আজিকালি যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা এৰী সূতা কটাৰ ব্যৱস্থা আৰম্ভ হৈছে। টাকুৰীৰ তুলনাত যন্ত্ৰৰ সহায়ত কম সময় আৰু কষ্টৰে অধিক সূতা উৎপাদন কৰিব পাৰি। এই যন্ত্ৰ ভৰিৰে বা বিদ্যুতিক শক্তিৰ দ্বাৰা চলাব পাৰি। তলত বেলেগ বেলেগ সূতা কটা যন্ত্ৰৰ বিৱৰণ দিয়া হ'ল -

সূতা কটা পদ্ধতি/যন্ত্রৰ নাম	ব্যৱস্থাপনা
টাকুৰী	- হাতৰ কৌশল
অম্বৰ চৰ্খা যন্ত্ৰ	- হাতৰ কৌশল
চৌধুৰী সূতা কটা যন্ত্ৰ	- ভৰিৰে চলোৱা
আদৰ্শ টাইপ সূতা কটা যন্ত্ৰ	- ভৰিৰে চলোৱা
CSTRI সূতা কটা যন্ত্ৰ	- বিদ্যুৎ চালিত

এৰীৰ ব্যৱহাৰ :

প্ৰধানকৈ দুই প্ৰকাৰে এৰীৰ ব্যৱহাৰ হয়

- (১) এৰী চাদৰ পুৰুষৰ বাবে
- (২) এৰী শ্বল বা স্কাৰ্ভ মহিলাৰ বাবে

অন্যান্য সাজপাৰ আৰু সামগ্ৰী প্ৰস্তুতকৰণত এৰীৰ ব্যৱহাৰ :

(১) মহিলাৰ সাজপাৰ যেনে- চাদৰ, দখনা, স্কাৰ্ট, মেঞ্জি

- (২) শিশুৰ সাজপাৰ
- (৩) কুৰ্টা, জেকেট
- (৪) টাই, স্কাৰ্ভ, ষ্টল, ৰুমাল
- (৫) বেগ, মনিবেগ, ফাইল, ফল্ডাৰ ইত্যাদি।

এৰী সূতা সম্পূৰ্ণ প্ৰাকৃতিক ভাবে উৎপন্ন হোৱা বাবে ই মানুহৰ স্বাস্থ্য তথা পৰিবেশৰ বাবে উপযোগী। তদুপৰি এৰী সূতা অন্য যেনে- কটন, উল, পচমিনা আদিৰ লগত মিশ্ৰিত কৰি বিভিন্ন সাজ পাৰ তৈয়াৰ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ উপৰিও এৰী পালনৰ পৰা পোৱা লেটাৰ বজাৰ মূল্য ১৫০-২০০ টকা প্ৰতিকিলোগ্ৰাম হোৱাৰ বাবে পালক সকল অতিৰিক্ত ভাৱে লাভান্বিত হোৱাৰ খল আছে।

এৰীপালনৰ বাণিজ্যিক দিশ :

বিজ্ঞানসন্মত ভাবে এৰী পালনৰ দ্বাৰা গাঁওৰ কৃষক তথা মহিলা সকলে নিজৰ অৰ্থনৈতিক ভেটি দৃঢ় কৰিব পাৰে। এৰী পালনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কেঁচা সামগ্ৰী সমূহ স্থানীয়ভাৱে উপলব্ধ হোৱাৰ বাবে আৱশ্যকীয় মূলধনৰ পৰিমাণো কমি আহে। তলত ইয়াৰ অৰ্থনৈতিক দিশবোৰে থুলমূলকৈ দাঙি ধৰা হৈছে।

এৰী সঁচৰ পৰিমাণ	- ১০০ গ্ৰাম
সঁচৰ দাম	- ৫০০ টকা

গড় হিচাপত উৎপাদিত এৰী খোলাৰ পৰিমাণ	১৮০০০	- ৭.২ কেজি
প্ৰতি কেজিৰ মূল্য	৬০০ টকাকৈ ধৰিলে	মুঠ উপাৰ্জন - ৪৩২০ টকা
৭.২ কেজি খোলাৰ পৰা উৎপাদিত সূতাৰ পৰিমাণ		- ৫ কেজি
প্ৰতি কেজি সূতাৰ মূল্য	১২০০ টকা ধৰিলে	
উপাৰ্জনৰ পৰিমাণ		- ৭৩৪৪ টকা

এৰী কাপোৰৰ পৰা উপাৰ্জন :

প্ৰতি ১ কেজি সূতাৰ পৰা কাপোৰ উৎপাদন	- ৮ মিটাৰ
৬.১২ কেজি সূতাত মুঠ কাপোৰ উৎপাদন	- ৪৮.৯৬ মিটাৰ
বৰ্তমান ১ মিটাৰ এৰী কাপোৰৰ দাম	- ২৫০-৩০০ টকা
৪৮.৯৬ মিটাৰ এৰী কাপোৰৰ দাম গড় হিচাপত	
প্ৰতি মিটাৰ ২৭৫ টকাকৈ ধৰিলে	- ১৩৪৬৪ টকা

(এৰী পলুৰ খাদ্য তথা পাতৰ যোগানৰ ঘৰুৱা ব্যৱস্থা থাকিলে, মহিলা গৰাকীয়ে

নিজে সূতা কটা আৰু কাপোৰ বোৱা কাম কৰিব সেয়েহে শিপিনীৰ পৰিশ্ৰামিক ইয়াত ধৰা হোৱা নাই। ইয়াৰ উপৰিও উৎপাদিত লেটাৰ বিক্ৰী কৰিও অতিৰিক্তভাৱে উপাৰ্জন কৰিব পাৰে।

এৰী পালকৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় চৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠানৰ ঠিকনা :

- (১) কেন্দ্ৰীয় মুগা এৰী গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান লাইদেগড়, যোৰহাট।
- (২) ৰাজ্যিক ৰেচম প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান আৰু ৰেচম মহাবিদ্যালয় তিতাবৰ, যোৰহাট
- (৩) কেন্দ্ৰী ৰেছম বৰ্ড, বস্ত্ৰ মন্ত্ৰণালয়, ভাৰত চৰকাৰ, দৰগাহ ৰোড, চিজুবাৰী, হাতী গাঁও, গুৱাহাটী
- (৪) ৰেচম বিভাগ, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট- ১৩
- (৫) বস্ত্ৰ আৰু সাজপাৰ বিভাগ, গাৰ্হস্থ্য বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট- ১৩
- (৬) ৰেচম বিভাগ, অসম চৰকাৰ।
- (৭) খাদী আৰু গ্ৰামোদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠান, অসম চৰকাৰ।

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৃষি গৱেষণা সঞ্চালকালয় আৰু চিলাপথাৰস্থিত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজিৰ হৈ
 আঁচনি সমন্বয়ক ড° বিজুস্মিতা শৰ্মা ডেকাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু প্ৰচাৰিত
 অলংকৰণ : বিষ্ণু নাৰায়ণ ফুকন, আঁচনি সহায়ক (কম্পিউটাৰ)
 কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজি